

C-797/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. december 21.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. december 12.

Felperes:

Meta Platforms Ireland Limited

Alperes:

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni

Az alapeljárás tárgya

A Meta Platforms Ireland Limited (a továbbiakban: felperes) által a Tribunale amministrativo regionale per il Laziohoz (Lazio tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország) (a továbbiakban: TAR Lazio) az Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni (távközlési felügyeleti hatóság, Olaszország) (a továbbiakban: AGCom) 3/23/CONS. sz. azon határozatával szemben benyújtott kereset, amellyel a sajtókiadványok online felhasználásáért járó méltányos díjazás meghatározásának kritériumait állapították meg.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A TAR Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága) által az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem annak megállapítására irányul, hogy a szerzői jogi törvény 43-bis cikke és az AGCom 3/23/CONS. sz. határozata összeegyeztethető-e az (EU) 2019/790 irányelv 15. cikkével, valamint a vállalkozás szabadsága (az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. és 52. cikke), a szabad verseny (EUMSZ 109. cikk) és az arányosság elvével.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy értelmezhető-e [a 790/2019 irányelv (EUCD)] 15. cikke, hogy azzal ellentétben a szerzői jogi törvény 43-bis cikkében előírthoz és az AGCom 3/23/CONS. sz. határozatában meghatározotthoz hasonló nemzeti rendelkezések bevezetése, amennyiben:

1.a) az [információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók (ISSP)] terhére és a kiadók javára az EUCD 15. cikkében foglalt kizárólagos jogokon túlmenően díjazási kötelezettségeket (méltányos díjazás) írnak elő;

1.b) az ISSP-k terhére az alábbi kötelezettségeket állapítják meg:

- tárgyalásokat kell kezdeményezniük a kiadókkal,
- a kiadók és a szabályozó hatóság részére meg kell adniuk a méltányos díjazás meghatározásához szükséges információkat, valamint
- a tárgyalások befejezéséig nem korlátozhatják a kiadó tartalmainak a keresési eredményekben való láthatóságát;

1.c) a szabályozó hatóságra (AGCom) ruházzák az alábbiakat:

- felügyeleti és szankcionáló hatáskör,
- a méltányos díjazás meghatározására vonatkozó referencia-kritériumok megállapítására vonatkozó hatáskör,
- a felek megállapodásának elmaradása esetén a méltányos díjazás pontos összegének meghatározására vonatkozó hatáskör?

2) Ellentétesek-e az EUCD 15. cikkével az előző 1. pontban említett nemzeti rendelkezések, amelyek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók (ISSP) részére adatszolgáltatási kötelezettséget írnak elő, amely kötelezettséget a nemzeti szabályozó hatóság felügyeli, és amelynek elmulasztása közigazgatási szankciók alkalmazását vonja maga után?

3) Ellentétesek-e a vállalkozás szabadságának az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. és 52. cikkében említett elvével, a szabad versenynek az EUMSZ 109. cikkben említett elvével és az arányosságnak az Európai Unió Alapjogi Chartájának 52. cikkében említett elvével a fentiekben hivatkozott olyan nemzeti rendelkezések, amelyek

3.a) az EUCD 15. cikkében említett kizárólagos jogokon túlmenően jogdíjat vezetnek be, amelynek végrehajtása az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók (ISSP) azon kötelezettségeinek fent említett együttesével jár együtt, hogy kezdeményeznie kell a kiadókkal való tárgyalásokat, a kiadók és/vagy a nemzeti szabályozó hatóság számára meg kell adnia a méltányos díjazás meghatározásához szükséges információkat, valamint az e

tárgyalások lezárásáig nem korlátozhatja a kiadó tartalmainak a keresési eredményekben való láthatóságát;

3.b) a hatóságra ruházzák az alábbiakat:

- felügyeleti és szankcionáló hatáskör,
- a méltányos díjazás meghatározására vonatkozó referencia-kritériumok megállapítására vonatkozó hatáskör,
- a felek megállapodásának elmaradása esetén a méltányos díjazás pontos összegének meghatározására vonatkozó hatáskör?

A hivatkozott uniós jog

A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv, különösen az (1) és (83) preambulumbekzdés, valamint a 15. cikk

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, a 16. és az 52. cikk

EUMSZ 109. cikk

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Az 1941. április 22-i 633. sz. törvény (legge sul diritto d'autore, szerzői jogi törvény), a 43-bis cikk:

„1. A sajtókiadványok – akár egyéni, akár társult vagy konzorciumi formában működő – kiadói számára a sajtókiadványaiknak a 2017. december 15-i 223. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 1. cikke 1. bekezdésének b) pontjában említett, információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók – a média- és sajtófigyelő társaságokat is beleértve – által történő online felhasználása tekintetében elismerik a 13. és 16. cikkben említett kizárólagos többszörözési és nyilvánosságához közvetítési jogokat.

2. Sajtókiadványnak főleg az újságírói jellegű irodalmi művekből álló gyűjtemény minősül [...]

3. A sajtókiadványok kiadói azok a személyek, akik önállóan, illetve társult vagy konzorciumi formában, gazdasági tevékenységük körében a 2. bekezdésben említett kiadványokat jelentetnek meg, még akkor is, ha más tagállamban rendelkeznek székhellyel.

[...]

8. A sajtójellegű kiadványok online felhasználásáért az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók az 1. bekezdésben említett személyek részére méltányos díjazást fizetnek. E rendelkezés hatálybalépésétől számított hatvan napon belül a hírközlési felügyeleti hatóság szabályzatot fogad el az első mondatban említett méltányos díjazás meghatározásához szükséges referencia-kritériumok megállapítása érdekében, figyelembe véve többek között a cikk online megtekintéseinek számát, a 3. bekezdés szerinti kiadók tevékenységük végzésével töltött éveinek számát és piaci jelentőségüket, az alkalmazott újságírók számát, valamint a mindkét fél által a technológiai és infrastrukturális beruházásokkal kapcsolatban viselt költségeket, továbbá a közzétételből a láthatóság és a reklámbevételek tekintetében mindkét fél számára származó gazdasági előnyöket.

9. Az 1. bekezdésben említett jogok felhasználására vonatkozó szerződés megkötésére irányuló, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók – a média- és sajtófigyelő társaságokat is beleértve – és a 3. bekezdésben említett kiadók közötti tárgyalásokat a 8. bekezdésben említett szabályzatban meghatározott kritériumok figyelembevételével kell lefolytatni. A tárgyalások során az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók nem korlátozhatják a kiadók tartalmainak a keresési eredményekben való láthatóságát. [...]

10. A 11. bekezdésben említett, rendes bíróság előtti keresetindításhoz való jog sérelme nélkül, ha a tárgyalások megkezdésére irányuló, az egyik érintett fél által benyújtott kérelmet követő harminc napon belül nem születik megállapodás a díjazás összegéről, bármely fél a hírközlési felügyeleti hatósághoz fordulhat a méltányos díjazás meghatározása érdekében a gazdasági javaslatának a kérelemben történő kifejtésével. Az érdekelt fél kérelmének benyújtásától számított hatvan napon belül [...] a hatóság a 8. bekezdésben említett szabályzatban meghatározott kritériumok alapján megállapítja, hogy a megfogalmazott gazdasági javaslatok közül melyik felel meg a fent említett kritériumoknak, vagy ha egyik javaslatot sem tartja megfelelőnek, akkor hivatalból állapítja meg a méltányos díjazás összegét.

11. Ha a felek a méltányos díjazásnak a hírközlési felügyeleti hatóság által történő megállapítását követően nem kötnek szerződést, bármely fél a rendes bíróság társasági jogra szakosodott tanácsához fordulhat [...].

12. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók – a média- és sajtófigyelő társaságokat is beleértve – kötelesek az érdekelt fél [...] vagy a hírközlési felügyeleti hatóság kérelme alapján rendelkezésre bocsátani a méltányos díjazás összegének meghatározásához szükséges adatokat. Az első mondatban említett kötelezettség teljesítése nem mentesíti a 3. bekezdés szerinti kiadókat a tudomásukra jutott üzleti, ipari és pénzügyi titok bizalmas kezelésének tiszteletben tartása alól. A szolgáltatók tájékoztatási kötelezettségének teljesítését a hírközlési felügyeleti hatóság felügyeli. Amennyiben az első mondat szerinti kérelemtől számított 30 napon belül nem adják meg a tájékoztatást, a hatóság a

panasz bejelentését megelőzően lezárt utolsó üzleti évben elért árbevétel egy százalékáig terjedő közigazgatási bírságot szab ki a jogsértő féllel szemben.

[...]

14. Az 1. bekezdésben foglalt jogok a sajtókiadvány kiadásától számított két év elteltével szűnnek meg. [...]

Az AGCom 2023. január 19-i 3/23/CONS. sz. határozata, *Regolamento in materia di individuazione dei criteri di riferimento per la determinazione dell'equo compenso per l'utilizzo online di pubblicazioni di carattere giornalistico di cui all'articolo 43-bis della legge 22 aprile 1941, n. 633* (az 1941. április 22-i 633. sz. törvény 43-bis cikke alapján a sajtókiadványok online felhasználásáért járó méltányos díjazás meghatározására vonatkozó referencia-kritériumok megállapításáról szóló szabályzat)

E határozat:

- megállapítja a méltányos díjazás összegének meghatározására szolgáló kritériumokat (4. cikk), amelyek között szerepel az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatóknak (a továbbiakban: ISSP) a kiadó sajtókiadványainak online felhasználásából eredő reklámbevételén alapuló számítási alap meghatározása;
- felsorolja az adatok rendelkezésre bocsátására vonatkozó kötelezettségeket;
- meghatározza az AGCom vizsgálati hatáskörét, és rendelkezik a jogsértő féllel szemben kiszabható közigazgatási bírságról (5. cikk);
- szabályozza az AGCom-nak a méltányos díjazás összegének meghatározására való felkérésére irányuló eljárást, valamint a vonatkozó eljárási szabályokat, azzal, hogy az AGCom egyoldalúan is megállapíthatja ezt az összeget (8–12. cikk).

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes az európai felhasználók, köztük az olasz felhasználók részére számos online szolgáltatást nyújt, többek között Facebook szolgáltatást, amely a www.facebook.com weboldalon, valamint a mobilalkalmazásokon keresztül érhető el. Egyes sajtókiadók a Facebook oldalukon tartalmaikról kivonatokat vagy linkeket osztanak meg, amelyeket egy olyan link kísér, amely a felhasználókat a kiadó honlapjára irányítja. Az egyes Facebook felhasználók tehát hozzáférhetnek a teljes kiadványokhoz ezen az oldalon, és kommentálhatják a kiadó bejegyzését, vagy megoszthatják azt a Facebook profiljukon, ezáltal további forgalmat generálva a kiadó honlapjára.

- 2 A 2021. november 8-i 177. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 1. cikke a szerzői jogi törvénybe beillesztette a 43-bis cikket. Az AGCom 2023. január 19-én, különösen az említett 43-bis cikk 8. bekezdése alapján elfogadta a 3/23/CONS. sz. határozatot.
- 3 A felperes, mivel úgy vélte, hogy e szabályozás ellentétes az uniós joggal és az olasz alkotmánnyal, keresetet nyújtott be a szóban forgó határozat ellen a TAR Lazióhoz (Lazio tartomány közigazgatási bírósága). Az AGCom és a Federazione Italiana Editori Giornali (az olasz lapkiadók szövetsége) a kereset elutasítását kérve lépett be a perbe.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 4 A felperes azt állítja, hogy a szerzői jogi törvény 43-bis cikke, amelynek alapján a 3/23/CONS. sz. határozatot elfogadták, a következő pontokban jelentősen eltér a 2019/790 irányelv 15. cikkétől:
 - a 15. cikkben nem szereplő, a lapkiadókat illető jogdíj („méltányos díjazás”) bevezetése;
 - a gazdasági szereplők szerződéses szabadsága jelentős korlátozásainak meghatározása;
 - azon lehetőség biztosítása, hogy a felek közötti tárgyalások sikertelensége esetén az AGCom-ot kérjék fel a méltányos díjazás összegének egy sor homályos és önkényes kritérium alapján történő meghatározására;
 - azon kötelezettség bevezetése, hogy a tárgyalások során ne korlátozzák a kiadók tartalmának a keresési eredményekben való láthatóságát, valamint az ISSP-k adatközlési kötelezettségének bevezetése;
 - az AGCom szankcionálási jogkörökkel való felruházása az ISSP-k adatszolgáltatási kötelezettségével kapcsolatban.
- 5 Keresetének alátámasztása érdekében a felperes különösen a következő jogalapokra hivatkozik:
 - a) A fent említett 43-bis cikknek és a 3/23/CONS. sz. határozatnak az európai uniós jogi szabályozással való összeegyeztethetlensége

A felperes azt állítja, hogy míg a 2019/790 irányelv 15. cikke meghagyja a lapkiadónak a szerződéses szabadságot annak eldöntése tekintetében, hogy megadják vagy megtagadják a jogdíjmentes felhasználási engedélyt, addig a 43-bis cikk olyan jogdíjat vezetett be, amely olyan szerződéskötési kötelezettség formájában valósul meg, amely jelentősen korlátozza a gazdasági szereplők szerződéses szabadságát, és amelyhez fizetési kötelezettség kapcsolódik. A felperes továbbá a túlszabályozás tilalmának (az európai irányelvek által előírt

minimális szintnél magasabb szabályozási szint bevezetésének vagy fenntartásának tilalma) megsértésére hivatkozik, amely a vállalkozások és a polgárok kárára a verseny csökkenéséhez vezet, valamint a vállalkozás szabadságának megsértésére. Emellett az ISSP-kre rótt kötelezettségek véleménye szerint sértik az arányosság elvét, és megakadályozzák, illetve lényegesen kevésbé vonzóvá teszik a más tagállamokban letelepedett társaságok Olaszországban történő szolgáltatásnyújtását.

b) A „származási ország” és a szolgáltatások szabad mozgása elvének megsértése, amely elv alapján az ISSP annak a tagállamnak a jogszabályai és joghatósága alá tartozik, amelyben letelepedett (azon uniós tagállamok különböző jogszabályai és joghatósága alá azonban nem, amelyekben szolgáltatásokat nyújt). A 43-bis cikk és a 3/23/CONS. sz. határozat ezzel szemben a nem Olaszországban letelepedett ISSP-k – mint amilyen a felperes is – terhére vezet be a letelepedés helye szerinti tagállam által előírtakon túlmenő nemzeti kötelezettségeket.

c) Az Európai Bizottságnak az (EU) 2015/1535 irányelv szerinti értesítésének elmulasztása: a 43-bis cikk és a 3/23/CONS. sz. határozat nem alkalmazható a felperesre, mivel azokat nem jelentették be a Bizottságnak a 2015/1535 irányelv 5. és 6. cikke alapján, annak ellenére, hogy előzetes értesítési kötelezettség alá eső műszaki szabályt vezettek be.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 6 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a szerzői jogi törvény 43-bis cikke bevezette a méltányos díjazásra vonatkozó rendelkezést, amely díj meghatározása a felek (az ISSP és a kiadók) közötti tárgyalások tárgyát képezi. Ha a 30 napos határidő lejártá után sem sikerül megállapodásra jutni, bármely fél jogosult az AGCom-hoz fordulni, amely a következő 60 napon belül a 3/23/CONS. sz. határozatban meghatározott kritériumok alapján megállapítja, hogy a benyújtott gazdasági javaslatok közül melyik felel meg a fenti kritériumoknak, vagy ha egyiket sem tartja megfelelőnek, hivatalból megállapítja a méltányos díjazás összegét. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a méltányos díjazásnak az AGCom által történő meghatározása alkalmas arra, hogy korlátozza a felek tárgyalási szabadságát, és veszélyezteti a vállalkozás szabadságának elvét.
- 7 Emellett megjegyzi, hogy a 43-bis cikk bevezeti a felek között egy harmadik fél, az AGCom jelenlétét, amely szerv az alábbi hatáskörökkel rendelkezik: szabályozási hatáskör (a méltányos díjazás meghatározására szolgáló referencia-kritériumok megállapítása); döntési hatáskör (a méltányos díjazás összegének meghatározása); rendelkező hatáskör (a felek arra történő kötelezése, hogy bocsássák rendelkezésre „a méltányos díjazás összegének meghatározásához szükséges adatokat”) és szankcionáló jellegű hatáskör.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a 2019/790 irányelvvel való összehasonlítás azt mutatja, hogy a 43-bis cikk nemcsak azáltal növeli az uniós szabályozási keretet, hogy alapvető gazdasági tartalmat illeszt be (amelyet az

irányelv 15. cikke nem szabályoz), hanem azáltal is, hogy az ISSP-k terhére olyan kötelezettségeket, a nemzeti szabályozó hatóság részére pedig olyan hatásköröket ír elő, amelyeknek nemcsak hogy nincs alapja az uniós szabályozásban, de amelyek mindenekelőtt kétségeket ébresztenek az olasz szabályozásnak a 2019/790 irányelvvel való összeegyeztethetőségét illetően.

- 9 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy ezeket a kétségeket az Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (olasz versenyhatóság) is felvetette, amely megállapította, hogy a 43-bis cikkben foglalt rendelkezés az uniós szabályozásban nem szereplő elemek bevezetésével és a gazdasági szereplők szerződéses szabadságát korlátozó tárgyalási mechanizmusok meghatározásával túllépni látszik az európai jogalkotó által meghatározott korlátokon. Megjegyezte továbbá, hogy a 2019/790/EK irányelv megfelelően részletes, és hogy minden további szintű szabályozás azzal a kockázattal jár, hogy veszélyezteti az irányelvnek a tagállamokban történő egységes alkalmazását.
- 10 A kérdést előterjesztő bíróság ezt követően a Bíróság C-401/19. sz. ügyben hozott ítéletére (különösen a 32., 46., 63., 65., 66. és 67. pontra) hivatkozik, amely a 2019/790 irányelv 17. cikkének értelmezésére és így az online tartalommosztó szolgáltatókat a szerzői jogvédelem szempontjából terhelő kötelezettségekre vonatkozik. Úgy véli, hogy a szóban forgó irányelv 15. és 17. cikke között szoros összefüggés áll fenn, és hangsúlyozza, hogy az említett ítéletből kitűnik, hogy az arányosság elvének tiszteletben tartása központi jelentőséggel bír.
- 11 A kérdést előterjesztő bíróság különösen arra mutat rá, hogy a Bíróság egyértelművé tette, hogy „amikor a Szerződések által biztosított több alapvető jog és elv érintett, az arányosság elve tiszteletben tartásának értékelését a szóban forgó különböző jogok és elvek védelméhez fűződő követelmények egymással való szükséges összeegyeztetésének, valamint az azok közötti megfelelő egyensúlynak a figyelembevételével kell elvégezni” (66. pont), és hogy „az arányosság követelményének való megfelelés érdekében az alapvető jogokba való beavatkozást tartalmazó szabályozásnak egyértelmű és pontos szabályokat kell tartalmaznia a szóban forgó intézkedés hatálya és alkalmazása tekintetében, és minimumkövetelményeket kell előírnia, oly módon, hogy azok a személyek, akik jogainak gyakorlását korlátozzák, elegendő garanciákkal rendelkezzenek, amelyek lehetővé teszik a visszaélések veszélyeivel szembeni hatékony védelmüket. E szabályozásnak meg kell jelölnie különösen, hogy milyen körülmények között és milyen feltételek mellett lehet ilyen intézkedést megtenni, biztosítva ezáltal, hogy a beavatkozás a szigorúan szükséges mértékre korlátozódjék” (67. pont).
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság lényegesnek tartja annak vizsgálatát, hogy a nemzeti rendelkezések összeegyeztethető-e az arányosságnak a Bíróság által értelmezett elvével. A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint az ISSP-k által a kiadóknak kötelezően fizetendő méltányos díjazás előírása nem feltétlenül arányos, nemcsak a tájékoztatáshoz és/vagy a tájékozódáshoz való jog védelme tekintetében, hanem mindenekelőtt (a kizárólagos jogokon túl a méltányos díjazás előírása révén védett) sajtókiadványok egyformává válásával összefüggésben a

szertői jog által védett (ugyancsak hálózatn terjesztett) tartalmakhoz képest. Ez az aránytalanság az AGCom számára biztosított jelentős beavatkozási hatáskörök tekintetében is felmerül.

- 13 A 2019/790 irányelv 15. cikkében foglalt rendelkezés, valamint a szerzői jogról szóló törvény 43-bis cikkében és az AGCom 3/23/CONS. sz. határozatában foglalt rendelkezések összehasonlítása arra vezet a TAR Laziót (Lazio tartomány közigazgatási bírósága), hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljon a Bírósághoz. Az általa meghatározott, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések véleménye szerint relevánsak az elé terjesztett jogvita megoldása szempontjából.

MUNKADOKUMENTUM